

A MAGYAR PARLAGI BAROMFI NYOMÁBAN TENYÉSZTŐINK TANULMÁNYÚTJA ERDÉLYBEN

Az FVM Állattenyésztési Alap pályázati támogatásának köszönhetően az MGE 2003. május hónapban több tenyésztője számára erdélyi tanulmányutat szervezett. Az utazás legfontosabb célja az volt, hogy kapcsolatot teremtsünk az erdélyi – különösen a székelyföldi – baromfitenyésztő egyesületekkel annak érdekében, hogy információt gyűjtsünk az Erdélyben még föllelhető magyar parlagi baromfifélékről és azok típusairól.

Több szervezettel tárgyaltunk a helyi baromfi-génmegőrzés kialakításának lehetőségeiről, melynek első lépéseként együttműködési megállapodásokat készítünk elő egyesületeink között. Az alábbi szervezetekkel vetjük föl a kapcsolatot:

Erdélyi Magyar Gazdák Egyesülete (RMGE), Kolozsvár

Képviselő: Sebestyén Csaba, az egyesület elnöke (Kolozsvár, Székelyudvarhely)

Az RMGE a mezőgazdaság valamennyi ágazatára kiterjedően képviseli az

erdélyi magyar gazdákat, tevékenységük felőleli az erdélyi szakmai oktatást, a szaktanácsadási és szövetkezeti rendszer, a faluturizmus és a mintagazdaságok fejlesztését, szakmai kiállítások, konferenciák és gazda-gazda találkozók szervezését. Az RMGE tanulmányutunk szervezésében és a további kapcsolatok kialakításában is nagy segítségünkre volt. Előzetesen megállapodtunk arról, hogy hosszú távú együttműködési programot dolgozzunk ki a magyar parlagi baromfifélék részletes feimérésére és a helyi génmegőrzési felté-

telek kialakítására, melynek finanszírozásához közösen keressük a pályázati lehetőségeket.

„Háromszék” Kisállat- és Fajbaromfi Egyesület, Sepsiszentgyörgy

Képviselők: Rettegi Sándor, az egyesület elnöke és Kurtuly Sándor, az egyesület titkára (Sepsiszentgyörgy)

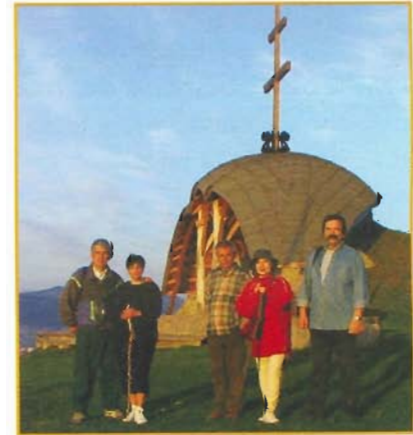

A sepsiszentgyörgyi székhelyű egyesület 27 bejegyzett taggal működik. Tevékenységük a különféle díszbaromfi-tenyésztés mellett a galamb- és nyúltenyésztésre is kiterjed. Az egyesület segítségével eljutottunk több tenyésztőhöz Sepsiszentgyörgyön és Brassóban. Közülük Tinrea, Ovidiu Virgil (Brassó) a helyi fajtaként nyilvántartott *erdélyi bukó galamb* legnagyobb tenyészetével rendelkezik Erdélyben (különböző színváltozatok, fésűs és dupla kontyos változatok), ezen kívül több díszbaromfi- és egyéb galambfajta tenyésztője. Niculescu Nicolae (Brassó) az *erdélyi kopasznyakú tyúk* fehér, fekete és kendermagos színváltozatát tenyészt. Az állatokat Beszterce környékén, *Pitestiben, Kolozsváron* és *Berca* faluban szerezte be, kakasokat kiállításon is vásárolt.

Molnár Lajos az *erdélyi kopasznyakú tyúk* fehér és sárga változatát tenyészt, az eredeti tyúkokat Szentlélek faluban gyűjtötte. Ezen kívül new hampshire és törpe fogolyszínű olasz tyúkokat tart. Péter András egy fekete erdélyi kopasznyakú tyúkállománnyal rendelkezik, az állatokat részben környékbeli falvakban gyűjtötte, kakast Segesváron ill. egy kiállításon vásárolt. Nagyon komoly galambtenyésztéssel is rendelkezik, melyek közül kiemeljük az erdélyi *dupla kontyos bukó* és a *keleti pergő* fajtakat. Gothart Ferenc többféle galambfajta mellett *rhode island tyúkot* tenyészt, de *tyúkuudvarában* *parlagi típusú kendermagos tyúk* is található.

„Küküllő” Kísállattenyésztő Egyesület, Székelyudvarhely

Képviselők: Molnár Lajos, az egyesület elnöke, Gothart Ferenc tenyésztő, Péter András tenyésztő (Székelyudvarhely)

Romániai Magyar Gazdák Egyesülete helyi tagozata (Marosvásárhely)

Képviselő: Máthé László, az egyesület alelnöke

A szervezet eredetileg 1844-ben alakult Erdélyi Gazdák Egyesülete néven, jelenleg

az RMGE 15 tagszervezete közül a legerősebb, 26 bejegyzett taggal. Tevékenysége keretében igen erős az oktatás, mely a gazda- és gazdaszonyképzésre, továbbá az élelmiszer-termelés különböző kérdésköreire is kiterjed. A tagok közül Kozma Ödön marosvásárhelyi mérnök mindig tartott erdélyi kopasznyakú tyúkot, ő ezt az állatot „*csurdényakúnak*” nevezi. Elbeszélése szerint a mezőségi kisebb falvakban még igen elterjedt a magyar baromfifélék parlagi változata. Moór János korábban a nagyüzemi állattenyésztésben dolgozott, véleménye szerint az intenzív állattenyésztés egész Erdélyben megszűnt.

Úti megfigyelések, egyéb információk a régi magyar baromfifélékről

Az utazás során tapasztaltak és a helyi lakosok elbeszélése alapján a magyar baromfifélék erdélyi előfordulásáról az alábbi ismereteket szereztük.

Tyúk

A falvakban általában vegyes parlagi tyúkállományok találhatóak, de gyakran fölkelhetők a magyar és az erdélyi kopasznyakú tyúk típusai (kendermagos, fogolyszínű, fekete és sárga, szintípusok, kopasznyakú és búbos változatok). A napocsibéket általában helyben keltetik kotlóssal, a helyi állományokat így szaporítják. A székelyföldi és a mezőségi falvakba idegen fajtájú állatok ma még nem nagyon jutnak el. (A magyar határhoz közeli vidékeken és a városokban már sokkal gyakrabban előfordul, hogy import csibék kerülnek forgalomba.) A falvakban található parlagi tyúkállományok típusai alkalmasak helyi fajták és génbanki állományok kialakítására. A kopasznyakú tyúkról *Koron-don* az a vélemény, hogy nagyon jó tojó, *Gyergyócsomafalván* viszont az, hogy kakasai „rosszak”. A Gyime-

sekben általában vegyes állományok találhatóak, néhány szép kendermagos, fogolyszínű, kopasznyakú vagy búbos tyúk gyakran előfordul. *Galacfalva* környékén elterjedt a fekete, kendermagos és sötétbarna tyúk.

Pulyka

A pulyka aránylag ritka, az út során a bronz- és a fehér pulyka közti átmeneti színváltozatot láttuk. Mások elbeszélése szerint is ez a típus fordul

elő általában Erdélyben. Tekintettel arra, hogy a bronz szín a bronzpulykával végzett keresztezésben általában domináns, nem valószínű, hogy ilyen keresztezésekről van szó, ezért elképzelhető, hogy egy helyi parlagi „bronzos színű” pulykafajta kialakítható lenne az összegyűjthető egyedekből.

Víziszárnyasok

Kacsával és libával utunk során ritkán találkoztunk. Információk szerint Székelyudvarhelytől mintegy 30 km-re lévő *Recsenyéd* nevű faluban sok parlagi kacska van, *Kápolnáson* pedig általában a tarka (vadas színű) magyar kacska fordul elő. *Kiskend* és *Nagykend* községekben a magyar kacska és a fodrostollú magyar lúd színváltozatait láttuk. Besztercétől 20 km-re, *Dipsa* nevű faluban láttunk szép parlagi simatollú lúdállományokat, a fehér színű, vékony, hosszúkás-hengeres testű állatok egyes magyar tájfajtákra emlékeztettek.

Utunkon *gyöngytyúkot* nem láttunk, tenyésztése a meglátogatott vidékeken nem jellemző.

BARTA ILDIKÓ, KISNÉ, DO THI DONG XUAN,
SZALAY ISTVÁN

